د سریزي پر ځای

پښتانه باید د دې حقیقت و منلو ته غاړه کښېږدي چي پښتو ژبي ته د غناء او بډایۍ پر لور لا اوږده مزلونه پاته دي. که داسي نه وای نو ولي به د شلمي عیسوي پېړۍ په پای کي لا زموږ خواخوږو مشرانو له پښتو سره د (خوارکۍ) لقب زیاتولای. په دې لقب کي پر عاطفي اړخ سربېره د محتاجۍ ضمني معنا هم نغښتې ده. ګویا د پښتو ژبي د غناء له پاره د نور کار او زیار اړتیا سته.

د هري ژبي او په هغو کي د پښتو ژبي د بډایۍ له پاره د تحقیق، تخلیق او ترجمې درې سره برخي لازمي دي. خو لکه د لاس په ګوتو کي چي توپیر سته هره ژبه بیا د خپلو غوښتنو او اړتیاوو له مخي په دغو درو واړو برخو کي پر یوه یا بله برخه باندي زور اچوي. زه له پښتو ژبي سره د نسبتاً اوږدې بلدتیا او د هغې په ګاونډ کي د نورو پرتو ژبو له مطالعې څخه دې نتیجې ته رسېدلی یم، چي د پښتو په پیاوړتیا کي باید د ترجمې کار ته زیاته پاملرنه وسي. دا ځکه د تحقیق او تخلیق هغه امکانات چي د نورو ژبو ویونکو ته میسر دي، له بده مرغه پښتانه یې نه لري، په تېره بیا نن ورځ چي څه دپاسه درې لسیزي یې په جګړو کي تېري سوي دي، دوه درې سربسته نسله یې له منظمو زده کړو څخه بې برخي پاته سوي دي، د نفوسو یوه دریمه یې پر نړۍ باندي سره پاشل سوې ده او دننه په هیواد کي یې د پوهې او فرهنګ مرکزونه له تاداوه نړول سوي دي. خو د چا خبره "خونه که مي وسوه، دېوالونه یې پاخه سوه". د نړۍ پر هیوادو باندي د افغانانو سره پاشني هغوی ته په نسبي توګه دا زمینه برابره کړې ده، چي د ترجمې له پاره یې د تحقیق او تخلیق په پرتله لاس تر یوه ځایه ورسېږي. پښتانه د نړۍ له ژوندیو ژبو او ژوندیو ادبیاتو سره تر یوې اندازې بلد سوي دي. د همدې استدلال تر اغېزې لاندي ما هر وخت او هر چا ته په پښتو ژبه باندي د نورو ژوندیو ژبو د آثارو د ژباړلو سپارښتنه کړې ده.

د دغه حاضر کتاب ژباړونکی ښاغلی ډاکټر محمدصدیق ظهیر په دغه

موضوع یعني د پښتو ژبي د بډایې په مسئله کي، زما سره په یوه نظر دئ او د نظر د همدې توافق نتیجه ده، چي نن د پښتو ژبي پر علمي زېرمه باندي د دې کتاب خوندوره اضافه زیاته سوه.

ښاغلی ډاکټر محمدصدیق ظهیر په مسلکي لحاظ انجنیر دئ او په جاپان کي یې د خپل تخصص په برخه کي دوکتورا بشپړه کړې ده خو له سیاست پوهني (پولیټیکل ساینس) سره د زلمیتوب له وخته اشنا او په دغه برخه کي د مطالعې څښتن دئ. ده په افغانستان کي د دیموکراسۍ تر لسیزي وړاندي او وروسته په پښتو ژبه قلم چلولی دئ او ډېري علمي، ادبي او سیاسي لیکني یې د طلوع افغان په اخبار او کندهار مجله کي د څلوېښتمي لسیزي په ګڼو کي خپرې سوي دي. په هیواد کي د دیموکراسۍ تر اعلان وړاندي سرکاري مطبوعاتو د امیر امان الله خان نوم د خپلواکۍ د ګټونکي به توګه نه کیښ. په طلوع افغان کي دغه پدل د ښاغلي ظهیر په یوه مقاله باندي مات سو، چي په هغې کي امیر امان الله خان د خپلواکۍ د اتل او ګټونکي په توګه ستایل سوی و. دغه مقاله د هغه وخت په کندهاریو منورینو کي ډېره ښه استقبال سوه. ښاغلي ظهیر د نړۍ د ادبي مشاهیرو ځیني مستقل آثار یې هم په پښتو ژبه ترجمه کړي او په طلوع افغان کي یې په اقساطو خپاره کړي دي او دا دئ تر یوې اوږدې وقفې وروسته یې د دې اثر په ژباړلو سره پر پښتو ژبه باندي یوه بله پېرزوینه هم وکړه. ما د دې کتاب متن کتلی دئ. د ژباړي د ژبي په باب مي له ښاغلي ظهیر صاحب سره خپل ملاحظات شریک کړي دي خو د لغاتو په انتخاب کي مي د ده د خپل حق درناوی پر ځای کړی دئ.

زه ښاغلي ډاکټر محمدصدیق ظهیر ته د دغه درانه اثر د ژباړلو له امله مبارکي وایم او هیله من یم چي پر (خوارکۍ) پښتو باندي خپله پوهه نوره هم ولوروي.

محمدمعصوم هوتک

اونتاریو - کاناډا

۶ - اکتوبر - ۲۰۰۸ع

یو څو خبري

ما یو څه وخت په جاپان کي تېر کړی دئ او هورې مي د انجینرۍ په ځانګه کي د تحصیل پر څنګ د جاپان د تاریخي او کلتوري جوړښت او همدارنګه د بېساري چټک اقتصادي او تخنیکي پرمختګ په هکله هم څه ناڅه لوستي دي. یوه موضوع چي ما ته ډېره په زړه پوري وه هغه د جاپان په دې بېساري پرمختګ کي د ژباړي رول و. کله چي جاپانیان د نولسمي پېړۍ په وروستیو کلونو کي له تقریباً درې سوه کلني انزوا څخه راووتل او د نړۍ د پرمختللي او د جاپان د وروسته پاته ساینس او تخنیک څخه خبر سول، نو په دې فکر کي سول چي څه باید وکړي.

پر وطن او قام مین جاپاني مشران له ډېرو سلاوو اومشورو وروسته دې نتیجي ته ورسېدل، چي په غرب پسې د رسېدلو او له دوی سره د رقابت کولو یوه لار دا ده چي د غرب ټول علوم ژر تر ژره جاپان ته د ترجمې له لاري راوړي. که څه هم چي د جاپان اقتصاد په هغه وخت کي د نن په شان قوي نه و بیا یې هم ډېر ځوانان خارجي هیوادونو ته د زده کړي له پاره ولېږل او هم یې د امریکې، انګلستان، فرانسې، جرمني او نورو هیوادونو څخه په لوړو امتیازاتو استادان استخدام کړل، چي جاپاني زده کوونکو ته خارجي ژبي ور زده کړي. په ډېر لږ وخت کي جاپانیان په دې وتوانېدل چي د نړۍ په ژوندیو ژبو کي ډېر زیات لیکل سوي کتابونه جاپاني ژبي ته راواړوي او له هغو څخه په ګټه اخیستلو سره خپل هیواد ډېر ژر د نړۍ د پرمختللو هیوادو په ډله کي ودروي.

زما په نظر، زموږ ګران هیواد افغانستان هم باید د پرمختګ له پاره په دې لار کي جدي او هر اړخیزه ګامونه واخلي او چي په وس یې کېږي د نړۍ له ژوندیو ژبو څخه د هر ډول کتابو و ترجمه کولو ته زور ورکړي. په ملي سویه باندي خو په دې نېک کار کي پراخ ګامونه اخیستل او په دې لار کي پوره سرمایه ګذاري کول د دولت له مهمو کارو څخه دي، خو هغه افغانان چي په

خارجي هیوادو کي اوسي هم په دې کار کي ډېره مرسته کولای سي.

دا کتاب چي ستاسي په مخکي دئ د څلورو امریکایي لیکوالو، میکایل راسکین، رابرت کورډ، جېمزمیډ یورس او والټر جونز لخوا په ګډه د یوه درسي کتاب په شکل په ۲۰۰۴ع کال کی د Political Science. An Introduction په نامه لیکل سوی او چاپ سوی دئ چي وروسته بیا په ۲۰۰۷ کال کي له سره کتنه ورباندي سوې ده او د لسم ځل له پاره دوباره چاپ سوی دئ. ما دا کتاب تلخیص او ترجمه کړی دئ، په دې معنی چي هغه برخي مي ځني ایستلي دي، چي د امریکې په متحده ایالاتو پوري ډېري مختصي دي او زما په نظر به یې ښایي د افغاني زده کوونکو له پاره مفهوم اخیستنه له ستونزو ډکه وي. سره له دې هم، څرنګه چي کتاب د امریکایي زده کوونکو له پاره لیکل سوی دئ، ځکه یې نو ډېر مثالونه او مسایل د امریکې په سیاسي او اجتماعي سیسټم پوري اړه لري خو یقین مي دئ چي د همدې مثالو او د امریکا د سیاسي، اقتصادي، اجتماعي ، او کلتوري ساختمان زده کړه زموږ ځوان نسل ته هم ګټوره او هم لازمي ده.

د دې معنی هیڅکله دا نه ده، چي ګویا زده کوونکي باید ټول هغه نظریات چي په کتاب کي راغلي دي په پټو سترګو ومني، او دا معنی هم نه لري چي زه ګویا له ټولو سره موافق یم. زما په نظر د دې کتاب د مفاهیمو، نظریاتو او مثالونو پوهه له زدکوونکو سره دا مرسته کولای سي، چي په افغاني ټولنه کي یې د مثالونو څرک وباسي او د تطبیق ساحه یې وپلټي.

د دې کتاب دیارلس فصلونه ما ترجمه او تلخیص کړي دي. ځیني فصلونه اوږده او ځیني بیا لنډ ځکه دي، لکه مخکي چي مي وویل، موضوعات یې یوازي د هغه چا له پاره مفهوم لرلای سي چي په امریکا کي یې ډېر وخت تېر کړی وي. د ځینو فصلونو په پای کي (عمده مفاهیم) تشریح سوي دي چي زده کوونکو ته اضافي معلومات ورکوي چي د زده کونکو له پاره بې ګټي نه دي.

ګرانو لوستونکو ته معلومه ده، چي و پښتو ژبې ته د مسلکي اثارو ترجمه کول ستونزمن کار دئ. ما ډېر زیار ایستلی دئ، چي ترجمه روانه او اسانه راسي، مګر بیا هم که چېري کومه جمله مبهمه وي، لطفاً یې یو ځل بیا ولولئ ښایي معنی یې روښانه سي. که بیا هم د جملې مفهوم روښانه نه سو نو دا زه د ځان نیمګړتیا بولم او له ګرانو لوستونکو څخه هیله لرم، چي د خپلې

بزرګوارۍ له مخي عفوه راته وکړي.

له ښاغلي نسیم سلیمي څخه زیاته مننه کوم، چي د دې ترجمې یوه برخه یې کتلې او لازمي مشورې یې راکړي دي. زما وروڼو ډاکتر رفیق ظهیر او انجینر نادر ظهیر زموږ د هفته ییز چکر وهلو پر وخت د مناسبو لغاتو او اصطلاحاتو په برخه کي ډېره مرسته راسره کړېده، چي کور ودانی ورته وایم. په پای کي باید ووایم چي دا ترجمه، لږ ده که ډېره، ښه ده که بده، د محمد معصوم هوتک له مرستي پرته یې تر تاسو ښاغلو لوستونکو پوري رسول ممکن نه وه. معصوم هوتک سربېره پر دې چي همېشه یې و دې کار ته تشویق کړی یم، دا ترجمه یې، د کلمې په واقعي معنی، ټکي په ټکي لوستلې او ایډیټ کړې ده. عمر دي یې ډېر، کور دې ودان او پرقلم دې برکت وي. زه تر حد زیات ځني ممنون یم، مګر نو د څه کم پنځوسو کالو اشنایۍ نتیجه باید همداسي وي.

په درناوي

محمد صدیق ظهیر

ویرجینیا – امریکا

نومبر ۲۰۰۸ع